

Рецензію отримав
Голова спеціалізованої
вченої ради ДФ 26.133.120
А.В.Курчак (Л.А.Хоружий)
20.05.2016 р.

Голові спеціалізованої вченої ради
ДФ 26.133.120
у Київському столичному університеті
імені Бориса Грінченка
доктору педагогічних наук, професору,
завідувачу кафедри освітології та
психолого-педагогічних наук
Факультету педагогічної освіти
Людмилі ХОРУЖІЙ

РЕЦЕНЗІЯ

ГОРБАНЯ Олександра Володимировича,
доктора філософських наук, професора, завідувача кафедри філософії та
релігієзнавства Факультету суспільно-гуманітарних наук
Київського столичного університету імені Бориса Грінченка
на дисертацію **Цимбалюк Світлани Миколаївни «Особливості діяльності
центрів академічного успіху в університетах США»**,
подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії у галузі знань
01 Освіта/Педагогіка зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки

1. Актуальність дисертаційного дослідження. Тема дисертації безумовно актуальна. Адже академічний успіх – один з найважливіших критеріїв діяльності університету, який визначає траєкторію руху кожного конкретного здобувача вищої освіти. Безумовно, звернення до досвіду університетів США в цьому контексті є необхідним і важливим, адже приклади історій успіху американських університетів незаперечні, що і продемонстровано більшістю рейтингів ЗВО світу, деякі з них приведені на сторінках дисертації. В умовах сучасного освітнього простору одним із головних завдань університетів стає створення умов для гармонійного розвитку не лише фахових (hard skills), а й соціальних (soft skills) компетентностей студентів, що вимагає цілісного педагогічного супроводу протягом усього періоду навчання

У сучасному освітньому просторі посилюється увага до створення педагогічних умов, що забезпечують розвиток ефективних навчальних стратегій здобувачів освіти, стимулюють їхню пізнавальну активність, формують соціальну відповідальність, самостійність і навички саморегуляції. За таких умов академічна успішність трактується як комплексний індикатор результативності

освітнього середовища, який відображає взаємодію когнітивних, мотиваційних та особистісних компонентів навчальної діяльності. Аналіз ефективності системи вищої освіти потребує врахування взаємозалежності між якістю освітнього середовища, індивідуальними освітніми потребами студентів і рівнем інституційної підтримки, що надається університетом у процесі освітньої взаємодії.

У контексті сучасної порівняльної педагогіки особливого значення набуває вивчення системних механізмів підвищення академічної успішності студентів шляхом удосконалення освітнього середовища. Показовим прикладом реалізації таких підходів є діяльність центрів академічного успіху (Academic Success Centers) у закладах вищої освіти США. Функціонування цих структур спрямоване на формування в студентів навчальної самостійності, навичок організації власної освітньої діяльності, відповідального ставлення до навчання та здатності до ефективної командної взаємодії. Центри академічного успіху виступають важливими складниками сучасного університетського середовища, поєднуючи академічну підтримку, педагогічний супровід і міждисциплінарну співпрацю.

Тому, дисертація Цимбалюк Світлани Миколаївни є важливим внеском в подальшу розробку проблем дослідження якості освіти, пошуку ефективних педагогічних форм, наукових методів та відповідного інструментарію.

2. Наукова новизна результатів дисертації (теоретичних та/або експериментальних).

Найбільш суттєвими результатами, що характеризують наукову новизну дисертації Цимбалюк С.М. є наступні: *вперше* проведено комплексне порівняльно-педагогічне дослідження функціонування центрів академічного успіху в університетах США як інституційного механізму академічної підтримки здобувачів вищої освіти. До наукового обігу введено нормативно-правові документи, аналітичні матеріали, статистичні відомості та результати емпіричних досліджень американських науковців, присвячених становленню й розвитку центрів академічного успіху в університетах США, що сприяє розширенню джерельної бази вітчизняних порівняльно-педагогічних студій; *уточнено* зміст ключових понять дослідження, зокрема «академічна успішність» та «центр академічного успіху»; визначено місце центрів академічного успіху в системі академічної підтримки здобувачів вищої освіти США. Розкрито організаційні засади функціонування, основні функції та механізми діяльності центрів академічного успіху в американських університетах. Охарактеризовано зміст, провідні напрями, форми та інструментарій академічної підтримки, що впроваджуються у практиці діяльності центрів академічного успіху в

університетах США; *набули подальшого розвитку* наукові уявлення щодо центрів академічного успіху як інструменту реалізації студентоцентрованої організації освітнього процесу, підвищення рівня академічної результативності та забезпечення супроводу індивідуальних освітніх траєкторій здобувачів вищої освіти.

3. Теоретичне і практичне значення результатів дисертації.

Теоретичне значення дисертаційної роботи Світлани Цимбалюк полягає в обґрунтуванні положення порівняльного аналізу американського досвіду функціонування центрів академічного успіху та сучасного стану розвитку системи академічної підтримки у закладах вищої освіти України та визначенні науково-методичних підходів до адаптації конструктивних елементів досвіду діяльності центрів академічного успіху США в практику українських закладів вищої освіти.

Практичне значення рецензованого дослідження полягає в розробленні методичних рекомендацій щодо адаптації конструктивних елементів досвіду центрів академічного успіху університетів США в практиці закладів вищої освіти України. Матеріали та висновки дослідження можуть бути використані у процесі проектування інституційної моделі академічної підтримки в українських університетах, у професійній підготовці та підвищенні кваліфікації управлінських і педагогічних кадрів, а також у викладанні дисциплін, пов'язаних із педагогікою вищої школи, порівняльною педагогікою та організацією студентської підтримки.

4. Наукова обґрунтованість результатів дослідження, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Наукові положення, теоретичні узагальнення, висновки та рекомендації, представлені в дисертаційному дослідженні С.М. Цимбалюк, можуть бути охарактеризовані як належним чином теоретично та емпірично обґрунтовані. Вони спираються на застосування комплексного методологічного підходу, що передбачає аналіз широкого кола наукових джерел з обраної проблематики та визначення рівня її розробленості у вітчизняному й зарубіжному науковому дискурсі. Узагальнені висновки дисертації викладено послідовно та аргументовано; вони відзначаються логічністю й переконливістю. Зазначені висновки повною мірою відповідають поставленим завданням і відображають результати виконаного дослідження. Ознак, що могли б свідчити про недостовірність поданої у дисертації інформації, не виявлено.

5. Рівень виконання поставленого наукового завдання та оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності.

Визначені в дисертації наукові завдання дисертантка реалізувала на високому науковому рівні. В роботі чітко сформульована мета дослідження, для її досягнення визначені необхідні завдання та обрані доцільні методи. Представлений текст кваліфікаційної наукової праці демонструє, що Світлана Цимбалюк на належному рівні опанувала методологію наукової діяльності, уміло застосовує її на практиці, а отже, оволоділа необхідними для рівня доктора філософії компетенціями.

6. Апробація результатів дисертації. Повнота викладу основних результатів дисертації у наукових публікаціях.

Зміст, основні положення та висновки дисертації були обговорені на засіданнях кафедри освітології та психолого-педагогічних наук Факультету педагогічної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка. Теоретичні напрацювання і результати дослідження було оприлюднено на десяти міжнародних та п'яти всеукраїнських *наукових конференціях*, а також двох всеукраїнських *науково-методичних семінарах*.

Наукові результати дисертації висвітлено у 21 *науковій публікації*, а саме: 8 статей (2 у співавторстві), які опубліковані у наукових виданнях, включених на дату опублікування до переліку наукових фахових видань України; а також 1 – у закордонному міжнародному журналі, 12 – в інших журналах та збірниках міжнародних, всеукраїнських науково-практичних конференцій.

У статті «Актуальний стан та тренди вищої освіти США» (у співавторстві з М.В. Братко) внесок Цимбалюк С.М. полягає у ґрунтовному аналізі процесу становлення та розвитку студентських служб як невід'ємного складника організаційної структури та функціонування університетів США.

У статті «До питання про становлення системи вищої освіти США» (у співавторстві з М.В. Братко) внесок Цимбалюк С.М. полягає у дослідженні стану цифровізації освіти та висвітленні переваг і недоліків використання технологій штучного інтелекту у вищій освіті.

7. Структура та зміст дисертації, її самостійність, завершеність, відповідність вимогам щодо оформлення й обсягу.

Рецензована дисертаційна робота є самостійним завершеним дослідженням. Вона має належну структуру, яка зумовлена метою і завданнями дослідження.

Слід зазначити, що робота дисертантки носить міждисциплінарний характер, оскільки дозволяє аналізувати зазначену проблематику на стику педагогічних, філософських, соціологічних та історичних досліджень.

Зауважимо, що дисертаційна робота написана відповідно до вимог, котрі є обов'язковими до такого роду рукописних наукових текстів та складає позитивне враження як за структурою, так і за змістом. У ній чітко актуалізовано дослідницьку проблематику, визначено предмет і об'єкт дослідження, сформульовано мету й завдання, обґрунтовано методологію дослідження, доведено його новизну та з'ясовано особистий внесок здобувачки в її концептуалізацію й сформульовано переконливі і ґрунтовні висновки.

Робота містить логічно пов'язані між собою три розділи, що підпорядковані єдиній дослідницькій меті, яка полягає в узагальненні особливостей діяльності центрів академічного успіху в університетах США та визначенні можливостей адаптації їхнього досвіду в системі вищої освіти України задля підвищення якості освітнього процесу.

У першому розділі здійснено аналіз рівня наукової розробленості проблематики функціонування центрів академічного успіху в університетах США та визначено основні методологічні підходи до її дослідження (с. 35-58). Встановлено, що в сучасному науковому дискурсі зазначене питання розглядається на перетині порівняльної педагогіки, педагогіки вищої школи, освітнього менеджменту, психології та соціології освіти. Дисертанткою підкреслюється, що актуалізація цієї проблематики зумовлена процесами масифікації вищої освіти, зростанням різноманітності студентського контингенту, підвищенням вимог до якості освітніх послуг, необхідністю забезпечення академічної адаптації, утримання студентів у системі освіти та успішного завершення ними навчання.

Охарактеризовано структурно-функціональні особливості системи вищої освіти США як багаторівневої, децентралізованої, інституційно автономної та гнучкої, в межах якої поєднуються різні типи закладів, варіативні освітні траєкторії та розвинена система студентської підтримки (с. 59-82). Дисертанткою з'ясовано, що центри академічного успіху сформувалися в процесі еволюції студентських сервісів і нині є важливою складовою інституційної інфраструктури університетів, виконуючи роль організаційного осередку академічної підтримки здобувачів вищої освіти.

Також до заслуг дисертанта слід віднести виявлення п'яти груп особливостей функціонування центрів академічного успіху (с. 153-154): цільових (відображають стратегічну спрямованість на збереження студентського контингенту, академічну підтримку та кар'єрну орієнтацію), організаційно-нормативних (визначають інституційну позицію центрів у структурі ЗВО),

змістово-технологічних (стосуються методів та інструментів освітнього впливу), мережево-комунікаційних (забезпечують побудову ефективної взаємодії зі студентами, адміністрацією та зовнішніми партнерами), аналітично-результативних (спрямовані на вдосконалення програм підтримки студентів на основі систематичного збору й аналізу релевантної інформації).

Крім того, на сторінках другого розділу дисертації з'ясовано, що організаційні засади діяльності центрів передбачають їх функціонування як окремих структурних підрозділів університету з чітко окресленими місією, штатною структурою, формами взаємодії з іншими інституційними одиницями та механізмами внутрішнього моніторингу ефективності. Встановлено, що Центри мають нормативне підґрунтя, фінансову автономію (переважно завдяки грантовій підтримці) та стратегічну інтегрованість у систему академічного управління. Визначено, що основними функціями центрів є освітньо-консультативна, мотиваційно-психологічна, інклюзивно-адаптаційна, навчально-організаційна та аналітико-оцінювальна, реалізація яких забезпечує комплексний супровід студентів, сприяє підвищенню їхньої академічної успішності, розвитку навичок саморегульованого навчання та ефективній інтеграції в освітнє середовище закладу вищої освіти.

Цілком логічним є завершення дисертаційного дослідження третім розділом «Перспективні напрямки застосування досвіду діяльності центрів академічного успіху в університетах України», в якому авторка оприлюднює власне бачення імплементації досвіду роботи центрів академічного успіху в США у практику діяльності українських університетів (с. 189-203). Як стверджую дисертантка, дослідження перспективних напрямів застосування досвіду діяльності центрів академічного успіху в університетах України засвідчило стратегічну важливість розвитку інституцій студентської підтримки в умовах трансформації національної системи вищої освіти. Дисертаційний аналіз показав, що сучасні виклики, спричинені війною, соціально-економічною нестабільністю, відтоком кадрів та студентів за кордон, потребують нових підходів до організації освітнього процесу, орієнтованого на студентоцентризм, інклюзивність та академічну результативність. Вивчення практик українських університетів, які започаткували функціонування центрів підтримки студентів, засвідчує їх спрямованість на адаптацію здобувачів до освітнього середовища, надання соціально-психологічної допомоги, розвиток критичного мислення, формування навичок тайм-менеджменту та саморефлексії. Водночас діяльність українських центрів перебуває на початковому етапі, що зумовлює їх обмежений вплив на академічну складову освітнього процесу.

Проведений на сторінках дисертації SWOT-аналіз підтвердив, що імплементація досвіду США в українському контексті є перспективною, однак

стикається з низкою загроз: воєнними умовами, обмеженим фінансуванням, кадровим дефіцитом та можливим опором з боку адміністрацій університетів (с. 200-203). Подолання цих бар'єрів потребує цілеспрямованої державної політики, нормативного врегулювання та підтримки з боку міжнародних донорів.

В результаті дисертантка приходить до загального висновку, що запровадження центрів академічного успіху є не лише актуальною потребою сучасної системи вищої освіти України, а й стратегічно значущим напрямом її розвитку (с. 205). Їхнє функціонування сприятиме підвищенню якості освітнього процесу, утвердженню культури академічної доброчесності, зменшенню рівня студентського відрахування, а також посиленню міжнародної конкурентоспроможності українських закладів вищої освіти. Відтак, адаптація та інституціоналізація зазначеної моделі можуть розглядатися як один із ключових інструментів модернізації освітнього простору України в середньо- та довгостроковій перспективі.

Все вищезначене дозволяє стверджувати, що дисертаційне дослідження Цимбалюк Світлани Миколаївни присвячено актуальній проблематиці, і виконане на високому науково-теоретичному рівні, містить елементи новизни та ґрунтовні і науково виважені висновки, а тому має вагоме як теоретичне, так і практичне значення.

Роботу виконано в руслі наукових розвідок кафедри освітології та психолого-педагогічних наук Київського столичного університету імені Бориса Грінченка «Інноваційність розвитку вищої педагогічної освіти у міждисциплінарному вимірі» на 2021–2026 рр. (державний реєстраційний номер 012U000123)».

Дисертація є самостійним, завершеним дослідженням, що підтверджує достатньо високу фахову зрілість здобувачки й активну корпоративну інтеграцію її авторки у сучасне науково-педагогічне життя.

8. Дотримання академічної доброчесності у дисертації та наукових публікаціях. Відсутність (наявність) академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації.

На підставі вивчення тексту дисертації і наукових публікацій, результатів автоматизованої перевірки на плагіат та їх експертної оцінки, встановлено, що дисертація і наукові публікації виконані самостійно, не містять академічного плагіату, фальсифікації, фабрикації, самоплагіату.

Усі використані здобувачкою в тексті дисертації свої наукові праці без посилання на ці праці були попередньо опубліковані з метою висвітлення в них

основних наукових результатів дослідження та вказані в анотації дисертаційної роботи.

9. Дискусійні положення та зауваження до дисертації.

Утім, як і будь-яка інша наукова робота, дисертація Світлани Миколаївни не позбавлена певних проблемних питань, які, на мій погляд, спонукають до уточнення та подальшого їх додаткового вивчення.

Зокрема, автор апелює в теоретичній частині при розмірковуванні про якість освіти до понять результативність та ефективність освіти. З цього виникає кілька проблемних питань.

Перше, чи є результативність вичерпною характеристикою якості освіти? Чи не є потрібним, на чому наголошують багато сучасних дослідників, ввести для української вищої освіти таку характеристику як резильєнтність, як здатність системи адаптуватися перед позасистемними зовнішніми викликами.

Друге, чи є тотожними ефективність та результативність вищої освіти? Якщо ні, то є потреба не просто в описі різниці в термінах, але і в аналізі особливостей ефективності вищої освіти як запоруки якості.

Третє. Є потреба також більш чіткого уточнення щодо визначення Центрив академічного успіху. В тексті дисертації застосовано багато понять ЦАУ: «модель», «феномен», «структура», при тому що американські дослідники чітко називають його «інституцією», «підрозділом» (с. 53-54 дисертації). Дисертантці слід було б спробувати надати чіткого авторського визначення, але, бажано, з опорою на авторитетних дослідників.

Четверте. В 3-му розділі маємо гарний текст по аналізу аналогів ЦАУ в Україні. Але, крім опису, хотілося б мати їх критичну оцінку. Бо виникає питання, якщо у нас з цим все добре, то навіщо нам цю сферу реформувати?

П'яте. Відкритим залишилося питання наявності практичних кейсів безпосередньої імплементації американського досвіду в Україні.

Проте, висловлені зауваження мають здебільшого рекомендаційний характер і суттєво не впливають на загалом високий рівень дисертаційного дослідження.

10. Загальний висновок про рівень набуття здобувачем теоретичних знань, відповідних умінь, навичок та компетентностей.

За своїм фаховим спрямуванням, науковою новизною і практичною значущістю дисертація С.М. Цимбалюк відповідає спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки у галузі знань 01 Освіта/Педагогіка. Здобувачкою повністю виконано освітню та наукову складову підготовки здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти й здобуто теоретичні знання, уміння, навички та

компетентності, достатні для розв'язання комплексних проблем у царині професійної та дослідницько-інноваційної діяльності, опановано методологію наукової діяльності.

11. Загальна оцінка дисертації і наукових публікацій щодо їхнього наукового рівня з урахуванням дотримання академічної доброчесності та щодо відповідності вимогам.

Дисертація Цимбалюк Світлани Миколаївни «Особливості діяльності центрів академічного успіху в університетах США», подана на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки, є завершеною, самостійною роботою, що містить науково обґрунтовані результати, актуальність, наукову новизну, теоретичне та практичне значення. Вона відповідає пп. 6-9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 №44 (зі змінами), наказу Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 №40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації», затвердженого Міністерством юстиції України 03.02.2017 за №155/30023, а її автор – Світлана Миколаївна Цимбалюк, заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки.

Рецензент:

доктор філософських наук, професор,
завідувач кафедри філософії та релігієзнавства
Факультету суспільно-гуманітарних наук
Київського столичного університету
імені Бориса Грінченка

Олександр ГОРБАНЬ

КИЇВСЬКИЙ СТО
УНІВЕРСИТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Код ЄДРПОУ 45307900 * УКРАЇНА *

власний підпис
Горбань О. ЗАСВІДЧУЮ
18.05.2026